

ליל שבת קודש פרשת נח ה'תשנ"ט

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ט' המדבר מתפילה ומתיבת נח עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, מובא בספרים הקדושים בשם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שתיבת נח מרמז על תיבת התפילה, היינו שעיקר הצלת האדם ממימי המבול שהם כלליות הבלבולים והכפירות והאפיקורסות שהולך וזורם בעולם, הוא רק על ידי שהאדם מסתיר את עצמו בתוך תיבת התפילה ומדבק עצמו בו יתברך על ידי תפילה והתבודדות, כי כל מה שהאדם עוסק בתפילה ובהתבודדות, נקבע בלבו האמונה הקדושה ביתד חזק כל תמוט, ועל ידי זה ניצול מהשטף מים רבים שזורמים בחוץ בכפירות ואפיקורסות רחמנא ליצלן, והוא עולה ומתדבק בו יתברך בדביקות אמיתי, והנה על הדרך הזה הולך ומפרש רביז"ל כאן (וגם בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קי"ב) את הפסוקים של פרשת השבוע שסובבים והולכים על עבודת התפילה.

ואומר רביז"ל (בסעיף ג'), כשאדם עומד להתפלל, אזי באים מחשבות זרות וקליפות ומסכבין אותו, ונשאר בחשך ואין יכול להתפלל, כמו שכתוב (איכה ג): "סכת בענן לך מעבור תפלה", ובתיב (תהלים י"ב): "סביב רשעים יתהלכון", שהרשעים, היינו הקליפות, מסכבין אותו 'כרם זלת' - הינו בשעת התפלה, 'שהיא עומדת ברומו של עולם' (ברכות ו: ודע, שיש פתחים הרבה בחשך הזה לצאת משם, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (יומא לח:): 'הבא לממא, פותחין לו-יש לו פתחים הרבה' (עיין תו' שבת ק"ד) נמצא, שיש פתחים הרבה בחשך גם לצאת משם אבל האדם הוא עוור ואין יודע למצוא הפתח, ודע, שעל-ידי אמת זוכה למצוא הפתח, כי עיקר אור המאיר הוא הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב (תהלים כ"ז): "ה' אורי וישעי"; ועל-ידי שקר הוא מסלק את הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב (שמות ב): "לא תשא את שם ה' לשוא", כי על-ידי שוא מסלק את הקדוש-ברוך-הוא, כי "דבר שקרים לא יכון לנגד עיניו" (תהלים ק"א) אבל על-ידי אמת, הקדוש-ברוך-הוא הוא שוכן עמו, כמו שכתוב (תהלים קמ"ה): "קרוב ה' לכל קוראיו לכל" וכו'; וכשהקדוש-ברוך-הוא עמו, הוא מאיר לו איך ליצא מהחשך המונע אותו בתפלתו, כמו שכתוב: "ה' אורי".

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כשאדם עומד להתפלל ולהתבודד עמו יתברך, הוא מוכן ליכנס אל שער המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כי התפילה היא עיקר השער והדרך שנכנסין אל הקדוש ברוך הוא, ומשם אישתמודעין ליה (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' ס' פ"ד), כי אין עוד דבר שמדבק את האדם בו יתברך כמו עבודת התפילה וההתבודדות, שהאדם עומד נוכח השם יתברך ומפרש לפניו יתברך את כל שיחתו, כי זה מדבק אותו בו יתברך ומכניס בו אמונה ברורה אמיתית עד שמתחיל להרגיש איך שהקדוש ברוך הוא עומד לפניו ממש, ואילו היה האדם יודע שהקדוש ברוך הוא עומד עליו בשעת התפילה ומקשיב לכל דיבור שיוצא מפיו בוודאי היה מדקדק בתפילתו בדיקדוק גדול ומתפלל בהתלהבות גדולה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' ס' ס"ב), ולכן התפילה נקראת (ברכות ו:) דברים שעומדים ברומו של עולם וכו', כי התפילה מביא את האדם לרום המעלות עד שזוכה להכלל בו יתברך לגמרי, ועל כן כשאדם עומד להתפלל באין הקליפות ומסבבין אותו מכל צד וגורמים לו להרגיש חושך ומרירות גדול בתפלתו, כי רוצים למנוע אותו מלהיכנס אל היכל המלך, אבל באמת הכל למען הבחירה והנסיון, כי כשיש לאדם שכל ודעת ישרה אזי אינו מסתכל על כל זה כלל, רק מדבר את דיבורי התפילה עם אמת, כפי המקום והמצב שהוא נמצא שם, ואינו מסתכל על החושך כלל, ואומר אל הקדוש ברוך הוא, "רבנו של עולם, תראה באיזה חושך אני נמצא עד שאיני זוכה להרגיש שום אור בתפילתו רק אדרבה אני מרגיש חושך גדול", וזה בעצמו יאיר לו אור הקדוש ברוך הוא שהוא האמת, ויזכה לבוא לדביקות גדול בתוך תפילתו, אבל כשאין לאדם שכל ודעת ישרה, אזי מיד שמרגיש חושך וערפל בתוך תפילתו, הוא חוזר לאחוריו ועוזב את התפילה, ונמצא שהוא נשאר בחוץ לגמרי, ולכן כל מי שרוצה לחוס על חייו הנצחיים יתאמץ בכל כוחו לעסוק בתפילה ובהתבודדות בכל מקום ומצב שהוא נמצא בו, ואפילו אם לעת עתה הוא מרגיש חושך גדול בתפילתו, יתפלל את הדיבור אמת כמו שהוא, ויבקש ממנו יתברך על זה בעצמו שיוציא אותו מן החושך והערפל, ועל ידי זה בוודאי יזכה ליכנס אל היכל המלך ויאיר לו אורו יתברך באור נערב ונפלא מאד.

והנה רביז"ל מגלה לנו כאן סוד נורא ונפלא בדברי חכמינו הקדושים (יומא ל"ח:) הבא לטמא פותחין לו, שעל פי פירוש הפשוט הכוונה הוא שמי שרוצה לטמאות את עצמו חס ושלום, פותחין לו הפתח של הטומאה ונותנין לו ליכנס, אבל רביז"ל כפי דרכו הנורא והנפלא מגלה לנו סוד נורא במאמר זו, ואומר שמי שבא לטמאות את עצמו חס ושלום כבר פותחין לו פתח "לצאת מהטומאה", ועיקר הדרך למצוא את הפתח הזה הוא רק על ידי הדיבור אמת, דהיינו שיצחק את הקדוש ברוך הוא

ויאמר אליו יתברך, "הנה תראה רבוננו של עולם, שכבר נפלתו בתוך הטומאה וחושך ומר לי מאד ואני רוצה לצאת מכאן", והנה על ידי הדיבור אמת הוזה בעצמו יהיה נפתח לו הפתח של הקדושה, ויזכה לצאת מן הטומאה ולחזור בתשובה שלימה באמת.

והנה זה כלל גדול בעבודת השם יתברך, שלא יסוג האדם אחורה כלל מכל החושך והבלבולים שעוברים עליו, רק יידע היטיב שהכל למען הבחירה והנסיון, לראות אם רצונו חזק מאד לצאת מן החושך ולהתקרב אליו יתברך באמת, ולכן דייקא כשאדם מרגיש חושך וענן גדול סביבו, יידע היטיב שהקדוש ברוך הוא גנוז שם, והוא יתברך רוצה שיצטק אליו מתוך החושך ויתקרב אליו, ועל ידי זה יהיה נפתח לו שערי אורה, בבחינת (שמות כ) ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלקים, שמי שיש בו דעת דמשה, הוא ניגש ונכנס אל החושך והערפל אשר שם האלקים, כי יודע שאלקים שרוי בתוכו, ועל ידי זה זוכה למצוא שם את האור באמת.

והנה בזה מכנים רביו"ל את כל ההשגה הנ"ל בתוך הפסוקים של פרשת השבוע, ואומר רביו"ל, וזה פירושו: (בראשית ו) "צחר תעשה לתבה", פרש רש"י: "יש אומרים חלון, ויש אומרים אבן טוב"; והחלוק שבין חלון לאבן טוב - כי החלון אין לו אור בעצמו, אלא דרך שם נכנס האור, אבל כשאין אור, אין מאיר; אבל אבן טוב, אפילו כשאין אור מבחוץ הוא מאיר בעצמו, כן יש בני-אדם שדבורם הוא חלון, ואין בהם להאיר להם בעצמם; וזה: יש אומרים, ואמירתם נעשה חלון; ויש שאמירתם נעשה אבן טוב ומאיר, ודע, שהכל לפי גודל האמת, כי עיקר האור הוא הקדוש-ברוך-הוא, והקדוש-ברוך-הוא הוא עצם האמת, ועיקר השתוקקות של השם יתברך אינו אלא אל האמת וזה: "ואל אמה תכלנה מלמעלה", לשון (שמואל-ב י"ג): "ותכל נפש דוד" אמ"ה - היא ה' מוצאות, הכלולים מאש ומים, היינו שתראה שיצאו הדבורים מפיך באמת, ואז ישתוקק הקדוש-ברוך-הוא מלמעלה לשכן אצלך; וכשישכן אצלך, הוא יאיר לך וזה: אמ"ה תכלנה מלמעלה-ראשי-תבות אמת, כי על-ידי אמת הקדוש-ברוך-הוא חומד מלמעלה לשכן עם האדם, כמו שכתוב: "קרוב ה' לכל קוראיו" וכו' ואז: "ופתח התבה בצדה תשים", הינו התבה היוצאת באמת, היא תשים לך פתח בחשך שאתה נצוד בו וזה: "בצדה"-הינו הקלפה הצד ציד, כמו שכתוב (בראשית כ"ה): "כי ציד בפיו", כי מתחלה לא היה יכול לדבר מחמת החשך הסובב אותו, ועל-ידי שיוצא מתוך החשך ומתפלל היטב, על-ידי-זה הוא מתקן "תחתים שנים ושלישים", היינו עולם השפל ועולם הגלגלים ועולם השכל, עד כאן לשון רביו"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביו"ל הולך ומפרש כאן על פי ההקדמה הנ"ל, שתיבת נח מרמז על תיבת התפילה, שזה ענין הצהר שנצטוו נח לעשות לתיבה, היינו שנצטוו לעשות אור ובהירות לתיבת התפילה, ודבר זה נעשה באחד משני אופנים, ושניהם מרומזים בהמחלוקת המובא ברש"י אם הצהר היה אבן טוב או חלון, כי יש אחד שכבר רגיל בעבודת התפילה ויודע ועד אשר אין שום עצה אחרת בעולם רק להתפלל אליו יתברך על כל דבר, נמצא שאצלו תיבת התפילה הוא כמו אבן טוב, שמאיר מעצמו אפילו בתוך החושך הכי גדול, היינו שהוא יודע שאין לו להסתכל על שום חושך וערפל כלל, רק למצוא את הדיבור אמת כפי מקומו ומצבו, ולהאיר את אור הקדוש ברוך הוא אצלו באור גדול, וכן יש לו הכח להאיר עבודת התפילה באנשים אחרים, כי עבודה זו כל כך פשוט וקבוע אצלו, עד שהוא הולך ומגלה אותו לכל מכיריו ומיודעיו, וכשרק מסתכלים עליו מקבלים התעוררות לעבודת התפילה, כדוגמת אבן טוב שהולך ומאיר לכל מי שמתקרב אליו, אבל יש אחד שעדיין אינו כל כך חזק בעבודת התפילה, רק הוא כמו חלון, שמוכן לקבל בתוכו את האור המאיר מבחוץ, וגם זה מדריגה גדולה, כי יש אנשים שאינם רוצים לשמוע כלום מדברים כאלו, וחושבים שעבודת התפילה לא שייך להם כלל, כי איך אפשר להם לדבר אל הקדוש ברוך הוא ולפרש כל שיחתם לפניו יתברך, ומחמת זה סותמים את אזניהם מלשמוע דברי הצדיקים המעוררים לתפילה, ואינם זוכים לעסוק בתפילה כלל, אבל כשאדם בבחינת חלון, שמוכן לקבל בתוכו את האור זה, גם זה מדריגה גדולה, כי על ידי שיתקרב אל צדיק אמיתי שיאיר בו מעלת התפילה, בוודאי גם עליו יהיה נשפע מאורו הגדול, ויזכה סוף כל סוף לעסוק בתפילה באמת.

וזהו, ואל אמה תכלנה מלמעלה היינו שתזכה לעסוק בתפילה בקביעות כזאת עד שמלמעלה יהיו נכספים ומשתוקקים לשמוע את דברך, ואזי ופתח התיבה בצדה תשים היינו שתשים פתח ושער גם בצד הטומאה, להאיר לאחרים איך לעסוק בתפילה ולצאת מן הטומאה שנלכדו בה, ואזי גם תחיה ותקיים את כל העולמות העליונים והתחתונים, בבחינת תחתיים שניים ושלישים תעשיה, שתגרום שפע לכל העולמות ויעמדו כולם בזכותך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל פי פירוש נפלא זה של רביו"ל, אפשר לפרש גם המחלוקת המובא בפירש"י בהתחלת פרשת השבוע על הפסוק תמים היה בדורותיו, שהוא גם כן תלוי בשני בחינות אלו, כי רש"י הקדוש מביא על הפסוק תמים היה בדורותיו - יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה

צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום: ולפי הנ"ל יש לומר, שאלו שדורשים לשבת, הולכים כפי השיטה שהצהר היה אבן טוב שהולך ומאיר מעצמו, והיה נח יכול למצוא את האור אפילו מתוך החושך הכי גדול, וגם להאיר את אור התפילה באחרים, אבל אלו שדורשים לגנאי הולכים לפי השיטה שהצהר היה חלון, שרק מקבל את האור מבחוץ, ולכן היה נח צריך סעד לתומכו בעבודתו, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, כי אברהם אבינו היה מגלה ומפרסם אלקותו יתברך לכל באי עולם והאיר את האמונה בכל העולם כולו, והבן.

ולכן עיקר עבודת האדם צריך להיות לסגור את עצמו בתוך תיבת התפילה בכל מה שיכול, בבחינת בא אתה וכל ביתך אל התיבה, שיכניס את כל עצמיותו ואת כל ביתו בתוך התפילה, ויהיה כל כך עסוק בתפילה עד שכולם יראו וילמדו ממנו את עבודת התפילה, ואיך שאין שום עצה אחרת בזה העולם רק לעסוק בתפילה ובהתבודדות להשם יתברך, ואזי יאיר תמיד באור גדול מאד כמו אבן טוב ממש ויהיה זכות הרבים תלוי בו, והשם יתברך יזכנו לעסוק בתפילה והתבודדות תמיד עדי נזכה להתדבק בו יתברך ולהכלל בו לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת נח ה'תשנ"ט

בשבת קודש בבוקר בקידושא רבא דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מחכם ותם דף קמ"ד עיין שם.

והלך ועמד עצמו אצל בעל-הבית אחד ודרך המשרתים, שבתחלה צריכים להשבר בפחות ולעשות עבודות כבודות, ואחר-כך באים למעלות המשרתים הגדולים והיה הבעל-הבית עושה עמו מלאכות כבודות, והיה שולחו לאדונים לשאת סחורה בדרך המשרתים, שצריכים לכף ידיהם תחת אציליהם להניח הבגד על בלימת היד ברחב הכתף, והיה כבד עליו מאד עבודה כזו לפעמים היה צריך לעלות עם המשאוי הנ"ל על עליות הגבוהות, והיה קשה עליו העבודה וישב עצמו, כי היה פילוסוף בר-הבנה: מה לי לעבודה זו? הלא העקר הוא רק בשביל התכלית-לשא אשה ולהתפרנס, עדין איני צריך להסתכל על

זה, על זה יהיה פנאי להבא, בשנים הבאות, בעת טוב לי להיות משוטט בארץ, להיות במדינות, להשביע עיני בעולם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביו"ל ממשיך לספר, והלך ועמד עצמו אצל בעל-הבית אחד ודרך המשרתים, שבתחלה צריכים להשכר בפחות ולעשות עבודות כבודות, ואחר-כך באים למעלות המשרתים הגדולים והיה הבעל-הבית עושה עמו מלאכות כבודות, והיה שולחו לארונים לשאת סחורה בדרך המשרתים, שצריכים לכף ידיהם תחת אציליהם להניח הבגד על בליטת היד ברחב הכתף, והיה כבר עליו מאד עבודה כזו לפעמים היה צריך לעלות עם המשאוי הנ"ל על עליות הגבוהות, והיה קשה עליו העבודה וישב עצמו, כי היה פילוסוף בר-הבנה: מה לי לעבודה זו? הלא העקר הוא רק בשביל התכלית-לשא אשה ולהתפרנס, עדין איני צריך להסתכל על זה, על זה יהיה פנאי להבא, בשנים הבאות, בעת טוב לי להיות משוטט בארץ, להיות במדינות, להשביע עיני בעולם, והנה בזה טעה החכם בשני ענינים חשובים, ראשון טעה בזה שחשב שיכולים להגיע מיד אל המעלות הגבוהות בלי לעבוד קשה מקודם, וזה בלתי אפשר, כי לשום עבודה ומדריגה לא באים בקלות ובלי יגיעה, רק צריכין לעבוד ולהתייגע על כל פרט ופרט הן בגשמיות והן ברוחניות, בבחינת (מגילה ו'), לא יגעתי ומצאתי - אל תאמין, יגעתי ומצאתי תאמין, ולכן זה היה טעותו הראשון, היינו כשראה שצריך לעבוד קשה ולהיות משרת פשוט, ולעשות עבודות כבודות ורק אחר כך מגיעין לעבודה מכובדת, אזי כבר רצה לברוח מן המלאכה ולשוטט בארץ, וזה היה טעותו, כי היה צריך לדעת שמוכרח להיות כך, שמקודם צריכין לעבוד קשה ואחר כך באים אל תכלית הנרצה, ובפרט ברוחניות צריכין לדעת זה ביותר, שאין דבר כזה שפתאום האדם מגיע למדריגה גדולה ולהשגה בלי הכנה גדולה מקודם, רק צריכין לעבוד ולהתייגע ימים ושנים בתורה ובתפילה עד שזוכין להגיע לאיזה מדריגה והשגה בעבודת השם יתברך, וכך עשו כל הצדיקים מימות עולם, שעבדו קשה במסירות נפש ימים ושנים הרבה עד שהגיעו לענינם, ועל כן אשרי האדם שמוכן לזה ויש לו מדת ההתחזקות לסבול כל מה שעובר עליו, ואז בוודאי יצליח מאד בכל עניניו.

והטעות השני של החכם היתה מה שאמר לעצמו "לישא אשה ולהתפרנס, עדין איני צריך להסתכל על זה, על זה יהיה פנאי להבא בשנים הבאות", כי זה טעות חמור מאד, כי הדבר הראשון צריך האדם להתחתן לשם שמים כדי שיהיה נשמר מן החטא, ואחר כך יכול לצאת בעולם ולשוטט בארץ למצוא פרנסתו, אבל מקודם

הוא דבר מסוכן מאד, והאדם עלול ליפול בשאול תחתית רחמנא ליצלן, ולכן מיד שדחה החכם את ענין החיתון "לשנים הבאות" כבר פתח לעצמו פתח הטומאה וכמו שרואים אחר כך שנפל בשאול תחתית בלי מעמד והיה צריך לרחמים גדולים לצאת משם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שביותר בדורותינו אלה צריכין לעסוק ולהשתדל בכל מיני אופנים שבעולם לחתן את הילדים בגיל צעיר, כי בעוונותינו הרבים הדור פרוץ מאד, ואם לא מחתנים הילדים בגיל צעיר, הם עלולים מאד ליכשל בעוונות וחטאים חמורות, ויהיו בסכנה לצאת מן הדת לגמרי רחמנא ליצלן, ומה שדואגים הרבה הורים "מאין יהיה להם פרנסה?" הלא אותו דאגה יהיה כשיהיו בגיל יותר מבוגר, כי הבחור בגיל עשרים וארבע או יותר צריך אותו עזרה מההורים או מאחרים להשיג פרנסתו, בדיוק כמו הבחור בגיל שש עשרה, ולכן למה לדחות את זמן החיתון "לשנים הבאות" ושיהיה לו גם שק מלא של חטאת נעורים רחמנא ליצלן, יותר טוב לחתן אותו בגיל צעיר שלא ידע מן החטא כלל.

וסיפר מוהרא"ש נ"י, שפעם בא יהודי אחד למוהרנ"ת ז"ל וקבל והתלונן לפניו שהוא סובל צרות רבות מהבן שלו, כי הוא מסתובב ברחובות ועושה היזיקות בכל מקום, וקושר זנבות של פרות ומזיק להם, ושובר חלונות וכו', ואינו יודע לשית עצה עמו כלל, ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל שיראה לחתן אותו מה שיותר מהר ואז הכל יסתדר, וכן עשה וכך נתקיים שנשתנה לגמרי ונהפך לאיש אחר, כי מיד שאברך מרגיש על עצמו עול של התחייבות בבית, לחיות עם אשה ובנים ולהביא פרנסה וכו' זה כבר משנה אותו לאיש אחר לגמרי, ולכן למה לחכות "לשנים הבאות" עד שמתבך בבעיות אחרות, יותר טוב לחתן אותו בגיל צעיר וכך יהיה חיים טובים באמת, והשם יתברך יזכינו לחתן את ילדינו בגיל צעיר ולרוות רוב נחת דקדושה מהם בזה ובבא לנצח אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת נח ה'תשנ"ט

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ט"ז המדבר מהצדיק ומהתגלות משיח עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, איתא בגמרא (בבא בתרא ע"ד) רבי יוחנן משתעי: זמנא חדא הוה קאזלינן בספינתא, וחזינא האי כורא דאפיק רישה ממיא, ודמיא עינה כתרי סהרי, ונפיץ מיא מתרתי אוסיא כתרי מכרי דסורא, ופירש הרשב"ם: ונפיץ-ושפך: אוסיא-נחיריו: מכרי דסורא-נהרות שבסורא.

ומפרש רביז"ל, וחזינא האי כורא-שהוא הצדיק, המכנה בשם דג, כידוע (עין מאורי אור ערך דג).

והסביר מוהרא"ש נ"י, הצדיק נמשל לדג כי תוכו ופנימיותו סתום ונעלם מעין כל חי, כמו הדגים הללו שהמים מכסה עליהם ואין עין שולטת בהם (ברכות ב.), וכן נמשל לדג מחמת שטבע הדג הנה אתה רואה אותו והנה הוא נעלם לגמרי ממך תחת המים, כמו כן הצדיק הנה הוא עומד לפניך ואתה חושב שאתה רואה אותו, והנה הוא כבר משוטט במוחו במקום אחר לגמרי הנעלם מעין כל בריה ואין מכירים את מקומו כלל, וכן על פי סוד מכונה הצדיק בשם דג, כי מוחו משוטט תמיד בד' צירופי הוי"ה ברוך הוא שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ובג' צירופי אהי"ה קס"א קמ"ג קנ"א (עי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב') וזהו צירוף ד"ג היינו ד' וג', כי הצדיק שכבר זיכך וקידש את מוחו מכל הבלי עולם הזה, הוא תמיד משוטט בשמות אלו כדג הזה שמשוטט במים שאין להם סוף, ואי אפשר לתפוס אותו כלל, כי הנה חשבת שכבר תפסת אותו ועמדת על דעתו, והנה הוא כבר במקום אחר לגמרי דבוק באור האין סוף ברוך הוא.

וממשיך רביז"ל, דאפיק רישה ממיא, ודמיא עינה כתרי סהרי, ונפיץ מיא מתרי אוסיא כתרי מכרי דסורא-כי אי אפשר לצדיק להיות מחשבתו משוטט תמיד בחכמות עליונות, כי לפעמים צריך לצאת לחוץ לעסק בדברי העולם, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (מנחות צט) 'פעמים בטולה של תורה זו היא קיומה' וכד אפיק רישא ממיא-הינו כד מפיק את עצמו מחכמות עליונות, אזי: ודמיא עינה כתרי סהרי-כי פקיחת עינים מכנים על שם החכמה, כמו שכתוב (בראשית ג): "ותפקחנה עיני שניהם" וכשעוסק בחכמתו, אזי עיניו בבחינת שמש, וכשמסלק את עצמו מחכמה עליונה, הוה זה כמו ביאת שמש, וכשבא השמש אזי נשתארים עיניו בבחינת סהרי, כי סהרא אין מאירה אלא כד נסתלק השמש וזה בחינת: 'ועינינו מאירות כשמש וכירח'-לפעמים מאירות כשמש, כד אנחנו דבקים בחכמה, ולפעמים מאירות כירח, כד מסלקין את עצמנו מלשוטט בחכמה.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כך ברא הקדוש ברוך הוא את העולם שיהיה האדם מורכב מרוחניות ומגשמיות גם יחד, היינו שיש לו נשמה קדושה מרום גבהי מרומים, חלק אלוך ממעל ממש, ויש לו גוף עכור ומגושם מתכלית העשיה, ועיקר התכלית לקשר אותם ביחד ולעבוד את הקדוש ברוך הוא עם הכוחות של שניהם, והנה מחמת שהאדם יש לו גוף גשמי לכן מן ההכרח לפעמים להתבטל מדביקותו ומלשוטט בחכמות עליונות, כי הלא צריך לעסוק בצרכי הגוף, באכילה ובשתיה ובשינה וכו', ואז צריך להתבטל מדביקותו קצת, אבל ביטולה של תורה זו היא קיומה, ועל ידי שהצדיק עוסק בצרכי גופו בקדושה ובטהרה, על ידי זה הוא בא אחר כך להשגה יותר גבוהה ורמה בעבודת השם יתברך, כי לאט לאט נתברר לו איך שגם עם הגוף יכולים לעבוד את השם יתברך, וכמו שפעם אמר רביז"ל שבאמת אין שום תאוות כלל, כי צריכין לאכול ולשתות, וכן צריכין להוליד ילדים, וכן צריכין להביא פרנסה, אם כן איפוא יש תאוות... כי עם הכל יכולים לעבוד את השם יתברך, וגם הלא לראות אלקות מעצם צרכי הגוף בבחינת (איוב י"ט) ומבשרי אחזה אלוך (עי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ב), אבל עם כל זאת יש חילוק בין עבודות רוחניים לבין עבודות גשמיים, כי בעבודות רוחניים, אזי עיני הצדיק הם מאירים בבחינת שמש, שמאיר מעצמו, כי אז שכלו ומוחו מאיר באור גדול מאד ובדביקות נפלא, וקל לו מאד לראות אלקותו יתברך, אבל כשעוסק בעבודות גשמיים אזי מאירין עיניו כמו הלבנה שאין לה אור מעצמה אלא מה שמקבלת מן השמש, כי אז מאיר מוחו מן הרשימו של המוחין הקדושים שהיו לו בשעת תורתו ותפילתו, ולאט לאט נתוודע לו איך שגם בעבודותיו הגשמיים יש אלקות, וזהו (מה שאומרים בתפילה) "ועינינו מאירות כשמש וכירח", שלפעמים העינים שלנו מאירים כאור השמש, בשעה שאנחנו עוסקים בעבודות רוחניים, ולפעמים כירח בשעה שאנחנו עוסקים בעבודות גשמיים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבזה מקושר מה שרביז"ל התחיל בתחלה שהצדיק הוא כמו דג, כי בוודאי דביקות הצדיק בשעה שעוסק בעבודותיו הגשמיים זה נעלם ונסתר מעיני כל חי, כי מבחוץ הוא נראה כמו כל אדם, ואוכל ושותה כמו כולם, וכן מנהיג בית עם אשה וילדים ומביא פרנסה וכו', ואין רואים אצלו שום שינוי כלל, אבל באמת בפנימיותו הוא ענין אחר לגמרי ועושה הכל בדביקות נפלא להשם יתברך, אבל מבחוץ אי אפשר לראות את זה כלל, ומזה בא שבני אדם מזלזלים בצדיק ואין מעריכין גדולתו כלל, ובפרט כשנעשין יותר מדאי קרובים אליו ורואין אותו עוסק בכל צרכיו הגשמיים, יש סכנה גדולה שלא יבא לזלזל בו חס ושלום ולחשוב שהוא אדם פשוט לגמרי, אם לא מי שמסתכל עם עינים פקוחות ורוצה לראות את הצדיק

דווקא בעת פשיטותו איך שהוא עולה ומתדבק בו יתברך גם בעת עסקו בצרכיו הגשמיים, כי אז בוודאי יראה חידושים נוראים ונפלאים מאד, איך שבשר ודם יכול לעבוד את הקדוש ברוך הוא עם כל פרט ופרט אפילו עם הדברים הגשמיים והחומריים ביותר, אבל בדרך כלל בני אדם לא מבינים בענין זה כלל, ואצלם הצדיק כמו דג שנעלם מעיניהם לגמרי, ואשרי מי שזוכה לשום עין פיקח על דרכי הצדיקים, ואזי גם עליו יאיר מאורם הגדול.

וממשיך רביו"ל, ונפיץ מיא מתרי אוסיא-הם בחינת תרין משיחין (עין זוהר פנחס רמ"ו: רנ"ב:), שאליהם העכו"ם ידרשו וימשכו את עצמם אליהם, כמו שכתוב (ישעיהו ב): "ונהרו אליו כל הגויים" וזה: 'תרי נהרות דסורא' 'סורא'-זה בחינות עכו"ם, על שם עבודה זרה, כמו שכתוב (שמות ל"ב): "סרו מהר מן הדרך", והם נכללים בשתי אמות: עשו וישמעאל ועל-ידי אלו תרין משיחין, שהם תרי אוסיא, בחינת (איכה ד): "רוח אפינו משיח ה'", על-ידם יגאלו וימשכו כנהרות אצלם ללמד דבר ה' ותרין אומין, עשו וישמעאל, אנון תרין עננין דמכסין על העינין, שאין יכולין להאיר תמיד בבחינת שמש, וכשביל זה צריך הצדיק לבטל את דבקותו, כדי שלא יתגברו האומין עשו וישמעאל על עיניו, ויתבטל, חס ושלום, חכמתו לגמרי, אבל על-ידי תרין משיחין, שיפוצו מעינותיהם חוצה, ויהפך לכלם שפה ברורה, אז יתקים (ישעיהו ל): "והיה אור הלבנה כאור החמה", ואז לא יצטרך לבטל מדבקותו, עד כאן-לשון רביו"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר המניעה של נשמות ישראל מלהתדבק בו יתברך הוא מחמת שהם מעורבין בין אומות העולם ולומדים ממעשיהם הרעים, וכמו שכתוב (תהלים ק"ו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, והנה עיקר שורש אומות העולם הם השני אומות עשו וישמעאל, שהם קליפות הנוצרות והערכים ימח שמם, שמתפשטים בכל העולם כולו ורוצים להכניע את אנשי העולם תחתם, ומחמת שעם ישראל מעורבים בגלות ביניהם, לכן בעל כרחם הם לומדין ממעשיהם, וזה גורם להם את כל הצרות, ושני אומות אלו הם העננין דמכסין על עינין, היינו המחשבות זרות והבלבולים שעוברים על איש הישראלי, כי מחמת שאנחנו מעורבים בין אומות העולם ואנחנו רואים את מעשיהם הרעים, על ידי זה נכנס גם בנו מהזוהמא שלהם רחמנא ליצלן וזה מפסיק אותנו מן הדביקות, אבל כשיתגלה לנו התרין משיחין שהם משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, אזי הם יכלו את השני קליפות אלו לגמרי, ואז כבר יהיה אפשר לנשמות ישראל לידבק עצמם בהבורא יתברך שמו בלי מניעה ועיכוב, עד שגם כל הגשמיות שלהם יתהפך לרוחניות

מזוככת, כי באמת אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואם הקדוש ברוך הוא ברא את האדם עם גוף ונשמה גם יחד, זה סימן הוא שיכולים לעבוד בשניהם את הקדוש ברוך הוא בתכלית הדביקות, רק עיקר המניעה הוא הקליפות רעות המסתובבים בעולם שנמשכים מעשו וישמעאל, שגורמים עניין אלו שמכסיין על עיינין, אבל מיד שיתגלה הצדיקים אמיתיים בעולם שהם נקראים בשם משיח בן יוסף כידוע, וגם לבסוף יתגלה משיח בן דוד שיבא לגאול כל נשמות ישראל בכלליות מן הגלות, אזי כבר יתגלה אלקותו יתברך לכל באי עולם, עד שיתקיים הפסוק (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד, כי כולם יתחילו להתפלל ולדבר אליו יתברך, ואזי כבר יקויים הפסוק (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה, כי אז לא יצטרכו להתבטל מן הדביקות כלל, רק תמיד יאירו העינים באור השמש שהוא אור אלקותו יתברך האין סוף, ובכל פרט ופרט יראו גילוי אלקותו יתברך בגילוי פתוח, ולכן עיקר עבודת האדם הוא לזכות להתקרב אל הצדיקים האמיתיים שהם בחינת משיח בן יוסף וללמוד מהם את דרכם בקודש, איך הם עובדים את הקדוש ברוך הוא גם בעת פשיטותם ועיסקם בצרכיהם הגשמיות, כי אז יהיה נמשך עליו מהארתם הגדולה ויתחיל גם נשמתו וגופו להאיר באור אלקותו יתברך עד שיזכה להיות דבוק בו יתברך בדביקות אמיתי ונצחי אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה בפרשת השבוע מצינו את פגם דור המבול שנתקלקלה כל הבריאה כולה בפגם התאוות והמדות רעות, בבחינת (בראשית ו) כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, כל בשר דייקא היינו שהפרידו את בשר גופם מנשמתם ולא הבינו איך שצריכין לעבוד את השם יתברך גם עם הגשמיות, ולכן הלכו אחר תאוות הגוף והחומר, וקילקלו את כל תכלית כוונת הבריאה, ומחמת זה נגזר למחות את כל הבריאה במים, ולחזור אל תחילת הבריאה שהיתה מים במים, ולחדש אותה על ידי נח הצדיק ובניו שימצאו אלקותו יתברך בעולם, ויגלה אותו לבניהם ולבני בניהם עד סוף כל הדורות, והנה אז אחר המבול היה צריך להיות עולם התיקון, שכולם יכירו אותו יתברך, וכולם ידברו אליו יתברך, בבחינת כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' וגו', וכמו שכתוב באמת (בראשית י"א) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, כי כולם היו צריכין לדבר שפה אחת להקדוש ברוך הוא, ודברים אחדים מיחידו של עולם, אבל במקום זה קם דור הפלגה שנסעו מקדמונו של עולם, בבחינת (ש) ויהי בנסעם מקדם, וימצאו בקעה בארץ שנער, שנע"ר בנימטריא כת"ר, היינו שגרמו ביקוע ופירוד בין הארציות והגשמיות לבין הכתר עליון, כי

באמת צריכין שניהם להיות מחוברין ביחד, תכלית הרוחניות שהיא בחינת השגת הכתר, עם תכלית הגשמיות שהוא הארץ החומרי הזה, אבל הם נסעו מקדמונו של עולם, וגרמו פירוד בכל זה, ולכן ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה, היינו בא נלכוש בגדים לבנים ונתלהב בהתלהבות גדולה מבחון, אבל הכל בכדי להטעות את הבריות שיחשבו שהם עובדים את הקדוש ברוך הוא, אבל באמת אינם עובדים אלא את עצמם להרבות כבודם ולהשיג תאוותם בכל ענין, וזהו ותהי להם הלבנה והחמר היה להם לחומר, היינו הבגדים הלבנים הנ"ל היה להם לאבן, להוסיף ולהחזיק אצלם לבם האבן שהוא היצר הרע, והחמר שהוא ההתלהבות הנ"ל להראות התלהבות גדולה מבחון, זה היה להם לחומר להוסיף חומריות וגשמיות, כי כוונתם היתה רק לתאוות עצמם, וכמו שכתוב ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפויץ על פני כל הארץ, שזהו פגם הישות והגיאות, וכמו שכתוב בהקדמת העץ חיים שזהו בחינת הלומדים שלומדים גם חכמת הקבלה לשם גיאות וממון וכבוד וכו' שזה גורם כל החורבן רחמנא ליצלן, ולכן עיקר עבודת האדם צריך להיות להכניע חומריות גופו תחת קדושת נשמתו ולדעת שיכולים לקשר רוחניות וגשמיות גם יחד ולמצוא אלקותו יתברך בשניהם, עד שיהיה נעשה אור הלבנה כאור החמה ויאיר הכל באור אלקותו יתברך, והשם יתברך יזכינו להגיע אל כל זה באמת עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.